

Akwụkwọ Juel na Ụka Seventh-day Adventist nke Laodisia—Nọmba Iri Abụọ na Atọ

Jeff Pippenger

2026-01-04

Nọmba Iri Abụọ na Atọ

N’isiokwu nke iri abụọ na abụọ, edere m, “Mgbe ahụ n’isi nke iri na otu, e ji aha iri gosi usoro ọmụmụ nke ndị ahọputara site n’aka Shem ruo n’aka Abram. Isi nke iri na otu bụ akwụkwọ ụlọ elu Babel, ma ọ bụkwa usoro ọmụmụ nke ndị ahọputara, dika e si nọchie ya na Abraham. Isi nke iri na otu na-ebute ndị ahọputara ga-abanye n’ogbugba ndụ okpukpu atọ ha na Chineke. Nzọkwụ nke atọ na nke ikpeazụ bụ àjà Aizik n’isi nke iri abụọ na abụọ. Isi nke “iri na otu” bụ mmalite alpha, isi nke “iri abụọ na abụọ” bụ ngwụcha omega. Okwukwe a chọrọ iji nụ olu Chineke n’ihe aha putara, adighi iche na okwukwe a chọrọ iji nụ olu Ya n’onyogugụ nke Okwu Ya.”

Isi nke iri na otu na-enye ogbugba-ndụ nke Kain, na ogbugba-ndụ nke Ebel. Anyị egosila ugboro ugboro n’ime afọ ndị gara aga na àgwà amụma nke ụlọ elu Bebel na-anọchi anya ogbugba-ndụ adigboroja. Mgbe iju mmiri gasiri, e nwere mgbanwe nke usoro oge site n’ikpo isi ala n’ony ụzọ Iden tupu iju mmiri ahụ, ma mgbe iju mmiri ahụ gasiri, ofufe ga-adị n’elu ebe ichuàjà. Ebe ichuàjà ahụ nwere ihe ndị a kapiri onụ Akwụkwọ Nso chọrọ. A ghaghị iwulite ya site na nkume eke, na-enweghi ka aka mmadụ kpaa ma ọ bụ tọ nkume ahụ. Ọ ghaghị ibụ nkume n’elu nkume, na-enweghi ngwa nkiti.

Ebumnuche nke ụlọ elu ahụ bụ ime ka ndị otu Nimrod nwee aha, nke na-anọchi anya agwa. N’ụlọ elu ahụ, anyị na-ahụ mmadụ ka ha na-agbalị izoputa onwe ha, ma na-ebuli onwe ha elu dika chi nke eluigwe. Ụlọ elu ahụ bụ ihe nnochianya nke ụka nke na-eche na ọ pụrụ izoputa onwe ya, ma na-ehekwa na e kwesiri ibuli ya elu, dika ndị eze iri ahụ na-eme n’Abụ Ọma 83, mgbe ha na-ebuli isi papal elu n’ime njikọ ojọ ahụ nke amụma Akwụkwọ Nso, nke na-eme n’oge iwu Ụka.

Abụ ma ọ bụ Abụ Ọma nke Asaf. Emechila nkiti, O Chineke: ejidela udo Gi, akwụkwala ino juu, O Chineke. N’ihi na, lee, ndị iro Gi na-eme ogba aghara: ndị kporo Gi asi ewelitela isi ha. Abụ Ọma 83:1, 2.

E bibiela ụwa site na iju mmiri Noa bibiri ya, ihe mere Chineke ji kowaa mmechi nke oge amara n’elu ụwa tupu Iju Mmiri bụ na echiche mmadụ aghowo ihe ojọ mgbe niile. Akwụkwọ Nso na-ekwu banyere idị n’otu n’uzo di iche iche, otu n’ime ha bụ ihu “anya na anya.” Ọ ga-ekwe omume ka mmadụ abụọ soro jee ije onu, ma ọ buru na ha ekwenyeghi?

Ugbu a, ana m ariọ unu, umunna, n’aha nke Onyenwe anyi Jisọs Kraịst, ka unu niile kwuo otu ihe ahụ, ka nkewa ọ bula ghara idị n’etiti unu; kama ka e jikota unu nke ọma n’otu uche na n’otu ikpe. 1 Ndị Korint 1:10.

Mgbe Chineke gbagwojuru asusu ahụ anya n’ikpe ahụ e kpebiri megide alaeze Nimrod, nke a na-egosi na tupu mgbagwoju-anya ahụ, ha niile no n’otu idị n’otu, ya mere ha niile bu otu agwa;

agwa ahụkwa bụ okpukpe dabere n'orụ mmadụ—nke dị iche na ndị ahụ nọ n'otu isiakwukwọ ahụ, ndị Aịbraham nọchiri anya ha. Shem bụ mkpuruobi kwesiri ntukwasị obi n'oge Nimrọd. Ndị na-ede akụkọ ihe mere eme na-atụ aka na Shem dị ka onye gburu Nimrọd, onye nnupuisi dike n'ihu Onyenwe anyị. Isi okwu ahụ ka dị, ọbuna n'enweghị echiche ndị ọkà mmụta akụkọ ihe mere eme, n'ihu na Shem bụ nwoke ọgbugba ndụ, onye na-esite n'ọbara ya ruo Noa, nwoke ọgbugba ndụ, onye na-esite n'ọbara ya laghachi ruo Set, nwoke ọgbugba ndụ ọzọ, onye batara n'akụkọ ihe mere eme nke ọgbugba ndụ iji dochie nwanne ya nwoke Ebel, onye bụkwa nwoke ọgbugba ndụ ọzọ nke bụ nwa sitere ozugbo n'aka Adam.

Jenesis iri na otu bụ nnukwu esemokwu dị n'etiti Kraịst na Setan, n'onodu nke ọgbugba ndụ nke ndụ na ọgbugba ndụ nke onwu. Nimrọd na-anochi anya nnukwu dinta n'ihu Onyenwe anyị, n'ihu na ọ na-anochi anya choochi nke nwere otutu ndị na-efe ya. Ebreham, site n'aka Shem, na-anochi anya choochi nke nwere nani mmadụ ole na ole na-efe ya. Shem bụ nwoke ọgbugba ndụ ahụ mgbe Nimrọd na-ewu ụlọ elu ya, ma ọ bughị Shem na Nimrọd ka e ji anochi anya ọgbugba ndụ abụọ ahụ dị n'isi nke iri na otu, kama ọ bụ Nimrọd na Ebreham. Pọl na-akọwapụta iwu amụma a nke ọma.

N'ihu na Melkizedek a, eze Salem, onye-nchu-àjà nke Chineke Onye Kasị Elu, onye zutere Abraham mgbe ọ na-alọta site n'igbuchapụ ndị eze ahụ, wee gozie ya; onye Abraham nyekwara otu ụzọ n'ụzọ iri nke ihe Nile; nke, n'ikwa aha ya, bụ mbụ Eze nke ezi omume, ma mesịa kwa buru Eze Salem, nke bụ, Eze nke udo; na-enweghị nna, na-enweghị nne, na-enweghị usoro omumu, na-enweghị mmalite nke ubochi, ma ọ bụ njedebe nke ndụ; kama e mere ya ka ọ dị ka Okpara Chineke; ọ na-anogide buru onye-nchu-àjà ruo mgbe ebighị ebi. Ugwu a, tulesi otu nwoke a siri buru nnukwu mmadụ, onye ọbuna nna ochie Abraham nyere otu ụzọ n'ụzọ iri nke ihe a napụtara n'agha.

N'ezie, ndị bụ n'ime umu Levi, ndị na-anata ofis nke nchujà, nwere iwu inata otu ụzọ n'ụzọ iri n'aka ndị mmadụ dika iwu si di, ya bụ, n'aka umunne ha, ọ bụ ezie na ha sitere n'ukwu Abraham pụta:

Ma onye agburu ya na-adighi agunye onwe ya n'etiti ha natara otu ụzọ n'ụzọ iri n'aka Abraham, goziekwa onye ahụ nke nwere nkwa Nile. Ma n'enweghị esemokwu ọbula, onye ka nta ka onye ka ukwu na-agozi. N'ebe a kwa, ndị mmadụ na-anwu anwu na-anata otu ụzọ n'ụzọ iri; ma n'ebe ahụ, ọ bụ ya na-anata ha, onye e gbara àmà banyere ya na ọ di ndu. Ma, dika m puru isi kwuo ya, Livai kwa, onye na-anata otu ụzọ n'ụzọ iri, kwuru otu ụzọ n'ụzọ iri n'ime Abraham. N'ihu na ọ ka nọ n'ukwu nna ya, mgbe Melkizedek zutere ya. Ndị Hibru 7:1–10.

E nwere nnukwu oke eziokwu di ugwu a n'isiokwu nke Melkizedek, ma naani ihe m na-eme bu ikowaputa na Pọl na-akuzi kpomkwem na agwa amuma nke ndi mmadu nke ọgbugba ndu ahụ, ma site n'ihe ahụ, ihe m na-ekwu bụ, ndi nwoke na ndi nwanyi nọ n'amaokwu e sitere n'ike mmuo nsọ, ndi àmà Akwukwo Nso ha na-egosi ihe iriba ama n'uzo amuma nke ọgbugba ndu Chineke na mmadu. Pọl na-akuzi na Melkizedek, onye biri tupu e guzobe nchujà ndi Livai na Sainai, ya mere ihe kariri nari afo anọ tupu e nwee nchujà ndi Livai, anabatala otu ụzọ n'ụzọ iri site n'aka Livai. Iji buru n'ime nchujà ndi Livai, i ga-abu onye Livai nke puru igosi na ọbara nna nna ya sitere n'aka Livai. Melkizedek enweghi ike igosi na mgborogwu omumu ya sitere n'ahiri Livai, n'ihu na

a mụbeghị Livai n'oge ahụ.

Ahịrị amụma nke na-anọchi anya ọgbugba ndụ Chineke na Adam na Iv bụ n'ezie ọgbugba ndụ abụọ. Nke mbụ bụ ọgbugba ndụ nke ndụ nke nwere ule dị mfe. Mgbe ọdịda ahụ gasiri na ule ahụ dara, ọgbugba ndụ na-esonụ gụnyere ọbara nwa aturu iji nye uwe mkpuchi. E mesia, e nwere ọgbugba ndụ Chineke na mmadu nile, nke egwurugwu, Noa, na ofufe ebe ichuàjà nọchiri anya ya. E mesiakwa, e nwere Jenesis iri na otu, ebe ọgbugba ndụ Chineke na ndị a hōrō, ndị a ga-akpō Ndị Hibru, bidoro. N'ime akukō ndị ahụ niile, ndị odide Akwukwō Nsọ ahụ bụ ndị ikom ma ọ bụ ndị inyom nke ọgbugba ndụ.

N'ime Jenesis iri na otu, a na-egosiputa mmalite ọgbugba ndụ nke ndụ ya na ndị a hōputara; a na-egosiputakwa ya kpomkwem n'ebe Nimrod guzobere ọgbugba ndụ nke onwu, di ka e si anochi anya ya site n'brik na urō njikō, ndi bu adigboroja nke nkume a naghị akpū akpū na enweghị urō njikō nke ebe ichuàjà ahụ nọchiri anya ya. Nwannaanyi White na-agwa anyi na ebe ichuàjà ahụ na-anochi anya Kraist; ya mere, okpukpe Nimrod, nke bu okpukpe adigboroja, na-anochi anya Kraist adigboroja.

Ha wee gwa ibe ha, Bjanu, ka anyi kpuo brik, ma kpoọ ya oku nke oma. Ha wee jiri brik dochie nkume, ma jiri bitumen dochie urō nrapado. Jenesis 11:3.

Ọ burukwa na i ga-emere m ebe-ichuàjà nke nkume, i gaghị eji nkume a wara awa wuo ya: n'ihì na ọ buru na i welie ngwá oru gi n'elu ya, i meruola ya. Opupu 20:25.

“Anyi no n'ihe ize ndu nke igwakota ihe di nsọ na ihe nkiti. A ga-eji oku nsọ nke sitere n'aka Chineke mee ihe n'oru anyi. Ebe-ichu-àjà nke eziokwu bu Kraist; ezi oku ahụ bu Mmuo Nso. Nke a bu mkpali anyi. O bu naani ka Mmuo Nso na-edu ma na-eduzi mmadu ka o buru onye ndumodu a puru itukwasị obi. O buru na anyi ewee hapu Chineke na ndi O horo ka anyi juo ajaju n'ebe-ichu-àjà ndi ozo, a ga-aza anyi dika oru anyi si di.” Selected Messages, book 3, 300.

N'etiti eziokwu ndi ozo, otu n'ime nkuzi ndi a na-enweta n'amuma site na Jenesis iri na otu bu na o na-anochi anya mmalite nke ahiri amuma. Idei mmiri Noa na-akara nkewa amuma. Mgbe Noa si n'ugbo ahụ puta, e kwesikwara idi usoro ofufe oheru, ma usoro ofufe ahụ na-amuputa mgbe niile udi abuo nke ndi na-efe ofufe, dika e gosiri ya n'akuko Ken na Ebel. Jenesis iri na otu bu uwa oheru, nke nwere akuko mmalite nke na-agho akuko ntoala nke akuko ogwugwu, mgbe ndi ọgbugba ndu nke ubochi ikpezu nke Chineke na-akpo ndi oru elekere iri na otu ka ha si na Babilon puta n'oge nsogbu iwu ubochi Sode. Nimrod bu nwoke nke mmehie n'oge nsogbu iwu ubochi Sode, ma Shem, onye bu Ebreham, bu nwoke nke Chineke n'otu nsogbu ahụ kpomkwem. Ichusasị na mgbagwoju anya nke asusu di na Jenesis iri na otu malitere obere oge mgbe Noa si n'ugbo ahụ puta. Isiokwu nke isi nke iri na otu bu ọgbugba ndu abuo ahụ, ma akuko ahụ na-eru ogwugwu ya mgbe a na-egosi nzokwu nke ato nke ọgbugba ndu Ebreham n'isi nke iri abuo na abuo.

Isi nke iri na otu bu akuko alfa nke ahiri Abraham nke na-erute akuko omega n'isi nke iri abuo na abuo. Akuko mbido nke Bebel Nimrod na akuko ngwucha nke ichu aja Aizik, ha abuo na-anochite ikpe ikpezu a ga-ekpe mmadu nile. Ahiri ahụ na-amalite n'ulo elu Nimrod, ma na-agbatu ruo

n'ichu aja Aizik, ma ahiri ahụ na-ejedebe n'ajà abụọ na-emegiderita ibe ha. Ajà Nimrod na-anata ikpe nchikwa nke Chineke, ma ikpe Abraham na-anata ngozi Chineke. Nimrod bu alfa nke isi nke iri na otu, Abraham kwa bu omega nke isi nke iri abuo na abuo. Omega na-adị ukwu mgbe niile, ma o dikaria ala ugoro iri abuo na abuo dika mkpuredemede Hibru si di, ike ahụ e gosiputara n'imeghari asusu di iche iche na n'ichusasị mba nile n'ụwa dum, ka ike nke obe kariri nnoo ukwu. Ulo elu Nimrod na-anochite Ulo Elu Ejima nke 9/11, ichu aja Aizik kwa na-anochite iwu ubochi Sonde.

Ahiri ogbugba-ndu na ndi a hoputara na-amalite site n'akara nke onuogugu iri na otu, ma o na-ejedebe n'akara nke iri abuo na abuo. Ahiri ahụ na-ejedebe n'oge mmechi nke ohere amara n'akuko alfa nke Nimrod, nakwa n'akuko omega nke Ebreham. A na-egosiputa akuko Nimrod na Ebreham n'onwe ya n'akwukwo mbu nke Akwukwo Nso, a na-etinyekwa ya n'odinaya nke ikpokota iberibe ihe foduru site n'mbibi oheru nke iju mmiri Noa wetara. N'akwukwo mbu nke Akwukwo Nso, ihe atu nke ogbugba-ndu abuo ahụ na-enye ndi ama abuo nke na-egosiputa mmechi nke ohere amara n'ahiri sitere n'isi nke iri na otu ruo n'isi nke iri abuo na abuo.

Onye na-ezighi ezi, ka o nogide na-ezighi ezi: onye ruru aru, ka o nogide na-adị ruru aru: onye ezi omume, ka o nogide na-eme ezi omume: onye di nso, ka o nogide na-adị nso. Mkpughe 22:11.

Nimrod ka bu onye ajo omume ma burukwa onye ruru aru ka o siri di, Abraham ka bukwa onye ezi omume ma di nso ka e gosiri ya n'alpha nke Jenesis 11–22, nakwa n'omega nke Mkpughe 22:11. Tupu oge amara emechie, e kwuru mkpasa n'amaokwu nke 10 ka a ghara ikpuchi okwu nile nke amuma nke akwukwo a. Tupu oge amara emechie n'amaokwu sochirinụ ozugbo, a ga-enwe amuma n'ime Mkpughe nke a ga-emepe. Amaokwu abuo ka e mesiri mgbe amaokwu nke iri na otu gasiri, Kraist na-enye mkpisi ugodi iji mepee amuma ahụ.

O wee si m, Akachila okwu amuma nke akwukwo a akara: n'ih na oge ahụ di nso. Onye na-ezighi ezi, ka o nogide na-ezighi ezi; onye ruru aru, ka o nogide na-ruru aru; onye ezi omume, ka o nogide na-ezi omume; onye nso, ka o nogide na-adị nso. Ma, lee, ana m abia ososo; ugwo oru m sokwa m, iji nye onye o bu la di ka oru ya ga-adị.

Abu m Alfa na Omega, mmalite na njedebe, onye mbu na onye ikpezu. Mkpughe 22:10–13.

Isi nke iri abuo na abuo bu isi nke omega nke Bible dum, ma ukuru nke bu igodo imeghe amuma ahụ e mechiri emechi n'Akwukwo Mkpughe bu ukuru Kraist kowara karia ihe ndi ozo niile n'isi nke mbu nke Akwukwo Mkpughe. Isi nke mbu bu mkpuredemede mbu nke alifabet Hibru, isi nke iri abuo na abuo bukwa nke ikpezu. N'amaokwu nke itoolu ruo nke iri na otu nke isi nke mbu, Jon na-ewebata onwe ya, ma kowaa Kraist dika Alfa na Omega.

Mu onwe m, Jon, onye bukwa nwanne unu, na onye mu na unu na-ekere okè n'ihe mkpagbu, na n'alaeze, na ntachi-obi nke Jisos Kraist, no n'agwaetiti a na-akpo Patmos, n'ih okwu Chineke, na n'ih ama Jisos Kraist. Ano m n'ime Mmuo n'ubochi nke Onyenwe anyi, ma nu n'azu m olu ukwu, di ka nke opi, Na-asị, Abu m Alfa na Omega, onye mbu na onye ikpezu: ma, ihe i na-ahụ, dee ya n'akwukwo, zipukwa ya nye nzuko asaa ndi di n'Eshia; nye Efesos, na nye Simena, na nye Pegamos, na nye Tajataira, na nye Sodis, na nye Filadelfia, na nye

Laodisia. Mkpughe 1:9-11.

N'amaokwu nke iri na otu, Jọn nọ na Patmos, ma n'amaokwu nke iri na abụọ ọ tughariri, sitekwa n'ebe ahụ gaa n'ihu, ọ nọ n'ebe nsọ eluigwe. Ya mere, n'amaokwu 9/11, anyị na-ahụ igba-ama nke Jọn, nke na-akọwa Jisọs dị ka Alfa na Omega, ihe Jisọs n'onwe Ya akọwaworị banyere Onwe Ya n'amaokwu nke 8:

Abụ m Alfa na Omega, mmalite na ọgwụgwụ, ka Onyenwe anyị kwuru, onye dị adi, onye diri adi, na onye na-abia, Onye puru ime ihe Nile. Nkpughe 1:8.

N'amaokwu nke asatọ, Jọn na-edede ihe ọ nuru Kraịst ka Ọ na-ekwu banyere Onwe Ya. N'amaokwu nke itoolu ruo nke iri na otu, ọ bụ Jọn na-ekwu banyere onwe ya. Nke a na-anochi anya ndi ama abuo n'ime amaokwu iri na otu mbu ndi na-akowa Kraist dika Alfa na Omega. Amaokwu nke itoolu ruo nke iri na otu na-anochi anya otu ngalaba echiche nke ya. Ọ bụ ezie na ha jikotara na isi ahụ dum, n'amaokwu ndi a Jọn na-ekwu banyere onwe ya, ebe n'amaokwu nke anọ ruo nke asatọ, Jọn na-ekwu n'aha Isi-chi-ukwu nye uka Ya di iche iche. Amaokwu nke anọ na-amalite otu ngalaba echiche nke na-ejedebe n'amaokwu nke asatọ. A na-amata nke a site n'agwa mmeghe nke Kraist, Onye dibu, Onye di, na Onye ga-abia kwa, ebe a kowara ya n'amaokwu nke anọ, ma mesia kwa ozọ n'amaokwu nke asatọ.

Jọn nye uka asaa ndi di n'Eshia: Ka amara diri unu, na udo, site n'aka Onye ahụ nke di adi, na nke dibu adi, na nke ga-abia; na site n'aka Mmuo asaa ndi no n'ihu ocheeze ya; Na site n'aka Jisos Kraist, onye bu onye ama kwesiri ntukwasi obi, na onye mbu a muru site n'onwu, na onye-isi ndi eze nke uwa. Nye Ya onye huru anyi n'anya, ma were obara nke Ya saa anyi puo na mmehie anyi, Ma mekwaa anyi ndi eze na ndi nchujaja nye Chineke na Nna Ya; ka otuto na ochichi diri Ya ruo mgbe ebighi ebi. Amen. Lee, Ọ na-abia n'igwe ojii; anya Nile ga-ahukwa Ya, ndi ahụ kwa dowara Ya agiga: agburu Nile nke uwa ga-akwa akwa n'ihu Ya. Otú a ka ọ di, Amen.

Abụ m Alfa na Omega, mmalite na ọgwụgwụ, ka Onyenwe anyị kwuru, onye di, na onye buriri, na onye ga-abia, Onye Puru Ime Ihe Niile. Mkpughe 1:4-8.

Amaokwu atọ mbu nke isi nke mbu na-egosi mkpughe nke Jisos Kraist, nke a na-emege akara ya ntakiri tupu oge amara emechie, n'ihu na amaokwu nke atọ na-ekwu, "oge ahụ adila nso." "Oge ahụ adila nso" bụ otu nkwpụta ahụ di kpomkwem nke amaokwu nke iri, nke isi nke iri abuo na abuo, nke na-ekwu, "emeghela akara okwu amuma nke akwukwo a, n'ihu na oge ahụ adila nso." Amuma a na-emege akara ya bu Mkpughe nke Jisos Kraist.

Amaokwu nke anọ na-amalite mmeghe nke akara ahụ, ma amaokwu nke anọ na-amalite site n'igba-ama Jọn, si, "Mụ onwe m, Jọn," ma mgbe ahụ n'amaokwu nke asatọ, ọ bụ Kraist na-akọwa onwe Ya onye Ọ bụ. Onye ama mmadu n'amaokwu mbu n'ime amaokwu ise ahụ, ma Onye ama ndi nsọ n'ogwugwu ya. Amaokwu nke anọ na-akowa Nna nke Eluigwe dika Onye ahụ "di adi, ma dibu adi, ma na-abia." Amaokwu nke asatọ na-akowa Kraist dika Onye ahụ "di adi, ma dibu adi, ma na-abia."

Igodo imeghe Mkpughe nke Jisosh Kraist bu ukpuru nke Alfa na Omega. Di ka Onye Mbụ na Onye Ikpeazu, Kraist nokwa ugbo a, o bu ezie na O noriri n'oge gara aga, o ga-adikwa n'oge na-abia. Eziokwu ahụ bu na Jisosh na Nna ahụ bukwa Chineke ahụ nke diriri adi, nke di, na nke ka ga-abia bu ngosiputa ozọ nke Kraist dika Alfa na Omega. O bu Alfa na Omega, Onye Mbụ na Onye Ikpeazu, Mbido na Ogwugwu, O nokwa na mbido, O ga-adikwa n'ogwugwu. "Mkpisi ugodi" nke alaeze ahụ, nke e nyere nzuko-ukwu ahụ di na Sisaria Filipai, bukwa "mkpisi ugodi" ahụ e debere n'ubu Eliakim n'Aizaya 22:22. Alfa nke akwukwo Mkpughe bu isi nke mbu, Omega ya bukwa isi nke iri abuo na abuo, ya mere anyi na-ahu mkpuredemede Hibru niile n'isi ndi di n'akwukwo Mkpughe. Isi nke iri na ato na-anochi anya nnupuisi nke United States, ma emesia nke uwa. Isi nke mbu na-egosi Kraist dika Alfa na Omega, isi nke iri abuo na abuo na-akowakwa otu eziokwu ahụ, ma n'ihe jikoro ya na imeghe ahụ e kwuru banyere ya n'isi nke mbu. Isi nke mbu, nke iri na ato, na nke iri abuo na abuo na-anochi anya mkpuredemede Hibru ato ahụ nke onu ha na-etolite okwu ahụ bu "eziokwu."

N'isi nke iri abuo na ato nke Matiu, Jisosh kpoputara ahuhu asato megide ndi Farisii na ndi Sadiusii. N'amaokwu ikpeazu nke isi nke iri abuo na abuo, mkparita uka Kraist na ndi Juu na-arụ uka kwusiri na ilu omimi Devid, ilu omimi nke a puru idozi naani ma o buru na i ghota ukpuru nke alfa na omega.

Mgbe ndi Farisii zokotara onu, Jisosh juru ha ajuru, si, Gini ka unu chere banyere Kraist? nwa onye ka o bu?

Ha si ya, Nwa Devid.

O siri ha, Gini mere Devid, n'ime Mmuo, ji kpo ya Onyenweanyi, na-asi, Onyenweanyi siri Onyenwe m, Nodu n'aka nri m, ruo mgbe m ga-eme ka ndi iro gi buru ihe mgbakwasị ukwu gi? O burukwa na Devid kpo ya Onyenweanyi, olee otu o ga-esi buru nwa ya?

O dighikwa onye obula puru iza ya otu okwu, o dighikwa onye obula nwekwara obi ike site n'ubochi ahụ gaa n'ihu iju ya ajuru ozọ. Matiu 22:41-46.

Mmechi nke isi nke iri abuo na abuo na-achoputa ihe-amà nke akuko ihe mere eme nke ogbugba-ndu. Jeremai na-ekwu kwa banyere ahiri eziokwu a:

Okwu nke sitere n'aka Onyenwe anyi biakwutere Jeremaya, si, Guzoro n'onu uzọ ulo Onyenwe anyi, kwusakwa okwu a n'ebe ahụ, si, Nuru okwu Onyenwe anyi, unu niile nke Juda, ndi na-esi n'onu uzọ ndi a aba n'ime ife Onyenwe anyi. Otu a ka Onyenwe ndi agha, Chineke nke Izrel, kwuru: Dozienu uzọ unu na omume unu, m ga-emekwa ka unu bie n'ebe a. Unu atukwasila obi n'okwu ugha, na-asi, Ulo nso Onyenwe anyi, Ulo nso Onyenwe anyi, Ulo nso Onyenwe anyi, bu ndi a.

N'ih na o buru na unu emezie uzọ unu na omume unu nke oma; ma o buru na unu kpee ikpe n'etiti mmadu na onye agbata obi ya n'ezie omume n'ezie; O buru na unu emegbuo onye mba ozọ, nwa-enweghi nna, na nwanyi di ya nwuru, ma unu awusighi obara na-enweghi ikpe n'ebe a, ma unu esoghi chi ozọ maka mmebi unu: Mgbe ahụ ka m ga-eme ka unu biri n'ebe a, n'ala nke m nyere nna nna unu, ruo mgbe ebighi ebi. Lee, unu na-atukwasị okwu ugha obi, bu nke

na-adighi aba uru. Unu ga-ezu ohi, gbuo mmadu, kwaa iko, nuo iyi ugha, kpoo Baal aja nsure oku, ma soro chi ozo ndi unu na-amaghi; Ma bja guzo n'ihu m'ulo a, nke a na-akpo aha m, ma si, A zoputala anyi ka anyi wee mee ihe aru ndi a niile?

Ulo a, nke akporo n'aha m, o ghowo n'anya unu ogha ndi ohi? Lee, obuna m onwe m ahwo ya, ka Onyenwe anyi kwuru. Ma ganu ugbo a n'ebe m no nke di na Shilo, ebe m debere aha m na mbu, hunukwa ihe m mere ya n'ihia ajo omume nke ndi m, Izrel.

Ma ugbo a, n'ihia na unu emeela oru ndi a niile, ka Onyenwe anyi kwuru, m wee gwa unu okwu, na-ebili n'isi ututu ma na-ekwu okwu, ma unu anughi; akpokwara m unu, ma unu azaghi; ya mere, aga m eme ulo a, nke a na-akpo aha m n'elu ya, nke unu tukwasiri obi na ya, na ebe ahia nke m nyere unu na nna unu ha, dika m mere Shailo. Aga m achupukwa unu n'ihu m, dika m chupuru umunne unu niile, obuna mkpuru niile nke Ifrem. Ya mere, ekpekwa ekpere maka ndi a, ebulikwala akwa akwa ma o bu aririo maka ha, emekwala aririo n'ihu m maka ha: n'ihia na agaghi m anu gi. Jeremiah 7:1-16.

A gwara Jeremiah ka o ghara ikpe ekpere maka Izrel oge ochie, n'ihia na ha eruola n'onodu a na-apughi isi na ya laghachi azu, dika ndi Juu ndi ahia na-akpata esemokwu mere na njedebe nke isi nke iri abuo na abuo. Mgbe Moses, (onye ogbugba ndu) zutere mkpebi Chineke ikpochapu ndi ahoputara nke ogbugba ndu ahia, Moses jiri ekpere riochitere ha aririo. N'isi nke asaa, a gwara Jeremiah ka o ghara ikpe ekpere maka otu ndi ahia nke ogbugba ndu ahia. A kwara akuko amuma nke Shiloh di ka ihe ama, ahia n'elu ahia, nke iju Chineke juru ndi a hoputara nke ogbugba ndu mgbe mmehie ha ruru ebe a na-apughi mgbaputa, dika e gosiputara ya n'otu amaokwu.

Efrayim ejikowo ya na arusi: hapu ya. Hosea 4:17.

N'akuko ihe mere eme nke ogbugba ndu, ebe Chineke na-akwusi mmekorita ogbugba ndu Ya bu akara uzo puru iche. Iju akuko Joshua na Caleb, nke na-akara onwunwa nke iri, bukwa ihe atu ozo. A gwakwara Jeremiah, isi ole na ole ka e mesiri, ka o ghara ikpe ekpere maka ndi a.

Ya mere, ekpela ekpere maka ndi a, ewelakwa olu-eti mkpu ma o bu aririo bulieere ha; n'ihia na agaghi m anu ha n'oge ha ga-eti m mkpu n'ihia nsogbu ha. Jeremiah 11:14.

N'isi nke asaa, ichupu ndi Laodisia n'onu n'oge iwu ubochi Sode, dika a na-anochi anya ya site n'akara amuma nke Shiloah, na-egosi ihe O "ga-eme" n'oge na-adighi anya.

Ya mere, aga m eme ulo a, nke a na-akpo aha m n'elu ya, nke unu tukwasiri obi na ya, na ebe a nke m nyere unu na ndi nna unu, dika m mere Shailo. Aga m achuputakwa unu n'ihu m, dika m chupuru umunne unu niile, obuna mkpuru niile nke Ifrem. Ya mere, ekpela ekpere n'ihia ndi a; ebulikwa iti mkpu ma o bu ekpere n'ihia ha, emekwala m aririo n'ihia ha: n'ihia na agaghi m anu gi. Jeremiah 7:14-16.

N'isi nke iri na otu, iwu a na-enye ka a ghara ikpe ekpere bu banyere ujo nke ga-erikpu ndi Laodisia mgbe ha huru onwe ha n'oge nsogbu nke na-esote iwu ubochi Sode. Ujo ha na-ahia bu nke etinyere n'ime akuko ihe mere eme nke iju ogbugba ndu ahia ha juru.

Nurunu okwu nke ogbugba ndu a, gwa kwa ndi ikom Juda na ndi bi na Jerusalem; i ga-asikwa ha,

Otu a ka Onye-nwe anyi Chineke nke Izrel kwuru;

Onye a buru onu bu nwoke ahụ nke na-adighi ege okwu nile nke ogbugba-ndu a nti, nke M nyere nna unu ha iwu n'ubochi ahụ M kpoputara ha n'ala Ijpt, n'ime oku igwe ahụ, na-asi, Geenụ olu M nti, meekwa ha, dika ihe nile M na-enye unu n'iwu si di: otu a ka unu ga-abu ndi nke M, M onwe M ga-abukwa Chineke unu: ka M wee mezuo iyi ahụ nke M nuriri nna unu ha, inye ha ala nke mmiri ara ehi na mmanu anu na-asoba, dika o di taa.

M wee zaa, si, Ka o di otu a, O Onyenwe anyi. Mgbe ahụ Onyenwe anyi siru m,

Kposaanu okwu ndi a niile n'obodo nile nke Juda, nakwa n'okporo ama nile nke Jerusalem, si: Nurunu okwu nke ogbugba ndu a, meekwa ha. N'ihu na ejiwo m ike doo nna unu aka na nti site n'ubochi ahụ m kpoputara ha n'ala Ijpt ruo taa, na-ebili n'isi ututu na-adu aka na nti, na-asi: Nuru olu m. Ma ha egeghi nti, ha akpoghikwa nti ha n'ebe o di, kama onye o bula gara ije n'echiche obi ojoo ya: ya mere, m ga-eme ka okwu niile nke ogbugba ndu a biakwute ha, nke m nyere ha iwu ka ha mee; ma ha emeghi ha.

Onyenwe anyi wee si m, A chotara nkweko ojoo n'etiti ndi ikom Juda, na n'etiti ndi bi na Jerusalem. Ha alaghachila n'ime ajo omume nke nna nna ha ndi juru inu okwu m; ha esokwaala chi ozo jee ozi n'ihu ha: ulo Izrel na ulo Juda emebiela ogbugba ndu m nke mu na nna ha ha gbara.

Ya mere, otu a ka Onyenwe anyi kwuru, Lee, aga m ewetara ha ihe ojoo nke ha na-agaghi enwe ike igbanari; ma o bu ezie na ha ga-akpoku m, agaghi m anu ha. Mgbe ahụ, obodo nile nke Juda na ndi bi na Jerusalem ga-aga, tie mkpu kpoquo chi ndi ahụ ha na-esurere ihe nsure oku na-esi isi utu; ma ha agaghi azoputa ha ma oli n'oge nsogbu ha. N'ihu na dika onu ogugu obodo gi si di ka chi gi di, O Juda; ma dika onu ogugu okporo ama Jerusalem si di ka unu guzobere ebe ichuaja nye ihe ihere ahụ, ya bu, ebe ichuaja iji kpo Baal ihe nsure oku na-esi isi utu.

Ya mere, ekpela ekpere n'ihu ndi a, ewelikwala mkpu ma o bu aririo n'ihu ha; n'ihu na agaghi m anu ha n'oge ha ga-akpoku m n'ihu nsogbu ha. Jeremiah 11:1-14.

A na-amata mbilite n'onwu nke ndi a hoputara, ka ha soro buru n'etiti otu nari na puku iri anu na anu, na Mkpughe 11:11; a na-amatakwa nzuko ikpezu ha na Aizaya 11:11; a na-amatakwa ahiri mpuga nke dragon ahụ, anu ohia ahụ, na onye amuma ugha ahụ na Daniel 11:11; A na-amata ikpe iwu Uka nke ubochi Sonde megide ata na Ezikiel 11:11, a na-amatakwa ntaramahuru na ujo nke na-abiakwasu umu agboghoh-amaghi-ama na Jeremaya 11:11.

Iwu a na-enye ka a ghara ikpere ndi a ekpere bu akara uzu di n'amaokwu ikpezu nke Matiu isi nke iri abuo na abuo, ma isi nke iri abuo na ato na-akowaputa ahuru asato megide Adventism. Isi nke iri abuo na ato bu ma Oktoba 22, 1844, ma o bu iwu Uka. Akara uzu abuo ahụ bu mmezu nke alumi na nwunye, alumi na nwunye ahukwa di n'etiti nwunye na di, ndi na-abiakota onu buru otu anu ahụ. Mmezu zuru ezu nke alumi na nwunye ahụ na-anochi anya mkpuchido mmehie, ma

ọ bụ “ịbụ otu.” E kere mmadụ n’onyinyo Chineke, Ọ we kee nwoke na nwanyi. A na-anọchi anya umu ha site na kromosom iri abuo na ato sitere n’aka nwoke na iri abuo na ato sitere n’aka nwanyi. N’otu, kromosom iri anọ na isii ha na-emeputa ulo nsọ ahụ. Onye ọ bula n’otu n’otu bụ ulo nsọ, n’ihi na ọ bughị na unu maara na unu bụ ulo nsọ nke Onyenwe anyi?

Mmezu nke alimdi na nwunye, mgbe mmadụ abuo ahụ ghorọ otu, bụ njikọta nke ulo nsọ abuo nke iri abuo na ato, iji meputa otu ulo nsọ nke iri anọ na isii. Kraịst bụ Onye na-ewu ulo nsọ ahụ, Ọ na-ewukwa nzuko-Ya dika ulo nsọ nwanyi nke ga-ejikọta na ulo nsọ nwoke Ya. Njiko ahụ bụ mgbe ulo nsọ mmadụ jikọtara na nke Chukwu n’Ebe Kachasi Nso nke ulo nsọ Chineke. “Iri abuo na ato” bụ akara nke ikpochi akara nke otu nari na puku iri anọ na anọ ahụ, oru ahụ wee malite na njedebere nke amuma afo puku abuo na nari ato ahụ. Matiu iri abuo na ato bụ nkwuputa ikpe megide ndi Seventh-day Adventists nke Laodisia, ndi bu adigboroja nke otu nari na puku iri anọ na anọ ahụ.

Ndi otu nari puku iri anọ na anọ bụ nke asato nke sitere n’ime asaa ahụ, ha bukwa ndi a ga-eme ka ha bilie n’onwu n’ubochi nke asato; ha bu mkpuruobi asato ndi no n’ugbo mmiri Noa, ha bukwa umuazu asato nke Set; e gosikwara akara ahụ di n’egedege ihu ha n’onyinyo site n’ibi ugwu, nke e mere n’ubochi nke asato. Ha bu ndi nchujàa a na-ete mmanu maka ije ozi n’ubochi nke asato, ma ikwuputa ahuhu asato megide Adventism n’isi nke iri abuo na ato bụ ikwuputa ikpe megide asato adigboroja ahụ.

Mmeghari nke okwu ahuhu n’elu umu agboghọ amaghị ihe bụ nke a bu ụzọ mee site n’ikpochi akara n’elu ndi nke Chineke n’amaokwu ikpeazu nke isi nke iri abuo na abuo. Isi nke iri abuo na abuo kwekorọ na isi nke iri abuo na abuo n’Akwukwo Jenesis, n’ihi na akwukwo mbu nke Agba Ochie na-anochi anya akwukwo mbu nke Agba Oheru. N’etiti akara amuma nke Matiu iri na otu ruo isi nke iri abuo na abuo, nke na-anochi anya isi iri na abuo, isi nke isii n’ime isi iri na abuo ahụ bụ isi nke iri na isii, ebe e gbanwere aha Saimon Bájona ka ọ buru Pita.

Ozokwa, asi m gi, na gi bu Pita, ọ bukwa n’elu nkume a ka M ga-ewu nzuko Kraịst M; onu ụzọ ama nke hel agaghị emeri ya. Matiu 16:18.

E nwere amaokwu 459 n’ime Matiu isi nke iri na otu ruo nke iri abuo na abuo. Amaokwu di n’etiti bu amaokwu nke iri na asaa, nke isi nke iri na isii, ma a pughi ikewapu amaokwu ahụ n’aka amaokwu nke iri na asato na nke iri na itoolu, n’ihi na ha bu otu okwu.

Jisos wee zaa ya si, Ngozi nādiri gi, Saimon Ba-Jona: n’ihi na anu ahụ na obara ekpughereghị gi nke a, kama ọ bụ Nna m nke no n’elugwe. M wee na-asikwa gi, na i bu Pita, ọ bukwani n’elu nkume a ka m ga-ewu nzuko m; onu ụzọ ama nke hel agaghikwa emeri ya. M ga-enyekwa gi mkpisi ugodi nke alaeze elugwe: ihe ọ bula i ga-ekekota n’uwa ga-abu nke e kekotaworo n’elugwe: ihe ọ bula i ga-atoghe n’uwa ga-abukwa nke e togheworo n’elugwe. Matiu 16:17–19.

Etiti isi nke ukwu nke isi nke iri na otu ruo iri abuo na abuo bu nkwuputa ogbugba-ndu ntola nke Iso Uzọ Kraịst. N’ime nkwuputa ahụ, a gbanwere aha Saimon ka ọ buru Pita; nke, mgbe i tinyere onodu onuogu mkpuredemede ọ bula n’asusu Bekee na-ejide; dika “a” bu otu, na “z” bu iri abuo

na isii—i ga-achoputa na “p” bu 16, “e” bu 5, na “t” bu 20, na “e” ozo bu 5, na “r” bu 18. Mgbe i mubara 16 X 5 X 20 X 5 X 18, o ha 144,000, ma ebe e zoro aka n’igbanwe aha Pita, ihe nnochianya nke mmekorita ogbugba-ndu, di n’isi nke 16 amaokwu nke 18, ma mkpuredemede mbu nke Pita bu onuogu 16, mkpuredemede ikpezu ya bukwa onuogu 18. Ihe ndi a niile di n’etiti isi iri na abuo nke malitere na ihe nnochianya nke iri na otu ma kwusi na ihe nnochianya nke iri abuo na abuo.

A hurukwa ahiri ahu n’ime isi nke iri na otu ruo iri abuo na abuo nke Jenesis, ma n’ahiri ahu, e nwere amaokwu 305, nke na-egosi isi nke iri na asaa na amaokwu nke iri na otu dika etiti ahiri ahu. Ahiri ahu nke isi iri na abuo nke akwukwo mbu nke Agba Ochie na-akowaputa ogbugba-ndu ahu na Abraham, ma na-anochite anya ahiri alfa nke na-ezute ahiri omega n’ime otu isi ndi ahu nke akwukwo mbu nke Agba Ohuru. Etiti ahiri omega di na Matiu bu ebe kachasi elu nke mmekorita ogbugba-ndu nke nari puku iri anu na anu ahu, ndi bu ihe iriba ama nke ogbugba-ndu a na-ebuli elu n’oge iwu Sonde. Amaokwu etiti nke ahiri Jenesis na-akowaputa o bughu naani amaokwu etiti ahu, kama o na-akowaputakwa nzokwu nke abuo ma o bu nke etiti n’ime ogbugba-ndu ato ahu a gbara Abraham, nakwa, n’otu aka ahu di oke mkpa, ihe iriba ama nke ogbugba-ndu ahu.

Unu ga-ebikwa kwa anu nke api gi; o ga-abukwa ihe iriba ama nke ogbugba ndu di n’etiti mu na unu. Jenesis 17:11.

Anyi ga-aga n’ihu n’ihe ndi a n’isiokwu na-esonu.

“Mgbe ahu, ka o na-azacha unyi na ihe mkpofu, ola ndi na-abughu eziokwu na mkpuru ego adigboroja, ha niile biliri si na windo puo di ka igwe ojii, ifufe wee buru ha puo. N’etiti mkpotu na ngaghari ahu, emechiri m anya m otu ntabi anya; mgbe m meghere ha, ihe mkpofu ahu nile apula. Ola ndi di oko onu ahia, dayamond, na mkpuru ego olaedo na olaocha, gbasasiri n’uba n’ala ulo ahu dum.”

“O wee debekwa n’elu tebul igbe aku, nke buru ibu kari nke mbu ma maa mma kari; o wee kpochikota ola ndi ahu, dayamond ndi ahu, ego mkpuru ego ndi ahu, n’aka njuputa, tuba ha n’ime igbe aku ahu, ruo mgbe o nweghi obuna otu foduru, o bu ezie na ufodu n’ime dayamond ndi ahu adighi ibu kari isi agiga.”

“O wee kporo m ka m ‘bia hu.”

“Elelere m anya n’ime igbe ahu, ma ihe m huru kpuchiri anya m ihè. Ha na-enwu n’otuto ji okpukpu iri kari nke mbu ha. Ehere m na a sachapwo ha n’aja site n’ukwu ndi ajo mmadu ahu bu ndi gbasasiri ha ma zoda ha n’uzuzu. A chikotara ha n’usoro mara mma n’ime igbe ahu, nke o bua n’onodu ya, na-enweghi ihe obula a puru ihu nke na-egosi mgbalu nke nwoke ahu tubara ha n’ime ya. Etiiri m mkpu n’onu di ukwu, mkpu ahu wee kpotee m.” Early Writings, 83.

“Unu na-eme ka obija nke Onyenwe anyi di anya kari ka o di n’eziokwu. Ahuru m na mmiri ozuzo ikpezu ahu na-abia dika [n’uzo mberede dika] mkpu etiti abali, na ike ya buru okpukpu iri kari.” Spalding and Magan, 5.

N'ihe nile metutara amamihe na nghota, nke eze juru ha ajuju banyere ya, o huru na ha kari ndi dibia afa na ndi na-enyocha kpakpando niile no n'alaeze ya dum ugboro iri. Daniel 1:20.